

การวิจัยที่ใช้คนเป็นตัวอย่างทดลอง

ปราโมทย์ ประสาทกุล

ในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะสาขาชีวการแพทย์ เราจะได้ยินเรื่องการใช้คนเป็น “หนูตะเภา” ทดลองยาหรือวัคซีนอยู่บ่อยๆ ปัจจุบันการวิจัยทดลองในคนมีกฎและแนวปฏิบัติที่เป็นสากล แต่กว่าจะพัฒนามาเป็นกฎเกณฑ์กติกาย่างทุกวันนี้ได้ ผู้คนจำนวนมากต้องได้รับความทุกข์ทรมาน ทั้งที่ถึงกับสังเวชชีวิต และที่ได้รับความทุกข์ทรมานทั้งกายและใจ จากการเป็นตัวอย่างทดลองโดยไม่สมัครใจ ถึงแม้จะมีหลักการกฎเกณฑ์กำกับกรวิจัยทดลองในคนไว้ชัดเจนแล้วก็ตาม แต่ในหลายสังคมก็ยังไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เหล่านั้น ยังมีนักวิจัยจำนวนมากอาศัยความยากจนและความไม่รู้ของผู้คนทำการวิจัยในคนอย่างไร้จริยธรรม

โศกนาฏกรรม ธาลิโดไมด์ (Thalidomide Tragedy)

ในปลายทศวรรษที่ 1950 ประเทศภาคพื้นยุโรปยอมรับให้ใช้ “ธาลิโดไมด์” เป็นยากล่อมประสาท แต่ขณะนั้น “องค์การอาหารและยา” (FDA) ของสหรัฐอเมริกายังไม่ยอมรับ บริษัทผู้ผลิตได้ให้ “ยาตัวอย่าง” (sample) แก่แพทย์ในสหรัฐพร้อมคำตอบแทนเพื่อศึกษา “ความปลอดภัยและประสิทธิผล” ของการใช้ยาธาลิโดไมด์ในสตรีมีครรภ์ (กินแก้แพ้ท้อง) การให้ยาตัวอย่างแก่คนไข้เพื่อการทดลองนี้ปฏิบัติกันทั่วไปในองค์การเภสัชกรรมของสหรัฐในเวลานั้น ต่อมาในปี 1961 มีข้อมูลผลการใช้ยาชนิดนี้ในยุโรป แคนาดา และแม้แต่ในอเมริกาเองว่า ในขณะที่ใช้ยาธาลิโดไมด์จะไม่เป็นอันตรายต่อมารดา แต่ตัวยานี้เป็นอันตรายต่อดาวอ่อนของทารกในครรภ์ เช่นถ้าได้รับยาในช่วง 3 เดือนแรกของการตั้งครรภ์ ยาจะมีผลต่อพัฒนาการของแขน ขาและรูปร่างหน้าตาของทารก ข้อมูลดังกล่าวทำให้ตัวยานี้ถูกห้ามใช้ไปทั่วโลก

การพิจารณาคดีธาลิโดไมด์ในสหรัฐ

สื่อมวลชนในสหรัฐได้เสนอข่าวเรื่องอันตรายจากยาธาลิโดไมด์อย่างกว้างขวาง มีการเผยแพร่ภาพทารกที่เกิดมาแขน ขาพิการ รูปร่างหน้าตาผิดปกติก่อให้เกิดคำถามเกี่ยวกับกระบวนการใช้คนเป็นตัวทดลองยา ผู้คนจำนวนมากที่ได้ใช้ยานี้ไม่ได้รับรู้เลยว่าตนกำลังเป็นตัวอย่างของการทดลอง

ด้วยเหตุครั้งนี้คณะกรรมการวุฒิสภาเกี่ยวกับเรื่องอาหารและยาของสหรัฐได้ทำการไต่สวนเรื่องนี้ มีการพิจารณาวิธีปฏิบัติทางธุรกิจของบริษัทผู้ผลิตยา และความกังวลของสาธารณชนต่อการใช้คนเพื่อทดลองยา ผลของการพิจารณาคดีธาลิโดไมด์นำไปสู่การแก้กฎหมายเครื่องสำอางอาหาร และยา ในปี 1962 และได้กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้ด้วยการทดลองยาต้องได้รับความยินยอมพร้อมใจจากผู้จะเป็นตัวอย่างทดลองด้วย นับเป็นกฎหมายสหรัฐฉบับแรกที่บังคับให้นักวิจัยต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยและได้รับความยินยอมพร้อมใจจากตัวอย่างก่อนที่จะเริ่มทำวิจัย

นั่นเป็นเรื่อง “โศกนาฏกรรม” ของการทดลองยาเมื่อ 40 กว่าปีก่อนในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่ “เจริญแล้ว” แต่ในประเทศที่ “กำลังเจริญ” อย่างไทย ทุกวันนี้กำลังทดลองอะไรกันอยู่? อย่างไร? หรือไม่? 🌸🌸🌸🌸🌸

การย้ายถิ่นแบบจายอมในประเทศไทย

โยธิน แสงดี

ในแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย William Petersen เขียนบทความเมื่อ ค.ศ. 1957 ไว้ว่า นอกจากการย้ายถิ่นแบบสมัครใจ ที่ผู้ย้ายตัดสินใจย้ายด้วยตัวเอง มีการย้ายถิ่นอีกแบบหนึ่งเรียกว่า “การย้ายถิ่นแบบจายอม” เขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า “Impelled Migration” ซึ่งผู้ย้ายถิ่นมีส่วนตัดสินใจด้วยตัวเองน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นการย้ายเพราะคนอื่นกำหนดให้ย้ายหรือ ถูกสั่งให้ย้าย เช่น ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ หรือลูกจ้างของ องค์กรและบริษัทต่างๆ ต้องย้ายเพราะคำสั่งให้ไปอยู่ที่หนึ่ง หรือคำสั่งของนายจ้าง จำเป็นต้องย้ายติดตามคำสั่งไปอยู่ยังที่แห่งใหม่ ทั้งๆ ที่ไม่ต้องการ เด็กหรือสมาชิกในครอบครัวจำเป็นต้องย้ายตามผู้ปกครอง คนงานและกรรมกรจำเป็นต้องย้ายจุดที่ทำงาน เพราะนายจ้างได้โครงการใหม่ ณ ที่แห่งอื่น หากไม่ย้ายติดตามก็จะมีงานทำ

Petersen วางหลักไว้ว่าการพิจารณาการย้ายถิ่นแบบจายอม ควรพิจารณาถึงเหตุผลในการย้ายและโอกาสในการตัดสินใจย้ายถิ่น ดังนั้นในการพิจารณาการย้ายถิ่นแบบจายอมในประเทศไทย จึงพิจารณาตามเหตุผลต่อไปนี้ 1) ย้ายตามหน้าที่การงาน 2) ย้ายตามครอบครัว 3) ขาดคนดูแล/ต้องดูแลคนอื่น ส่วนการย้ายเพื่อหางานทำ เพื่อการศึกษาหรือย้ายกลับภูมิลำเนา พิจารณาว่าเป็นการย้ายถิ่นแบบสมัครใจ เพราะส่วนใหญ่ผู้ย้ายถิ่นจะตัดสินใจด้วยตนเอง ถือว่าเป็นการย้ายถิ่นเพื่อเลื่อนชั้นทางสังคม

ในประเทศไทย การย้ายถิ่นทุกกระแสะจะเป็นตามความสมัครใจถึงร้อยละ 60 ขณะที่ประมาณร้อยละ 30 เป็นแบบจายอม ที่น่าสังเกตคือการย้ายจากเมืองสู่เมืองเกือบร้อยละ 50 จะเป็นการย้ายแบบจายอม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ย้ายถิ่นในกระแสนี้ผู้อื่นกำหนดให้ย้ายมิใช่เกิดจากการตัดสินใจของตนเอง ในทางตรงกันข้าม จะพบว่าการย้ายจากชนบทสู่เมือง ประมาณร้อยละ 70 เป็นการย้ายถิ่นแบบสมัครใจ มีเพียงร้อยละ 30 ที่จายอม ข้อมูลประกอบนี้แสดงถึงร้อยละของการย้ายถิ่นแบบจายอมและแบบสมัครใจ ในประเทศไทย พ.ศ. 2537 และพ.ศ. 2540

ตาราง ร้อยละของการย้ายถิ่นแบบจายอมและแบบสมัครใจ จำแนกตามกระแสการย้ายถิ่น พ.ศ. 2537 และ พ.ศ. 2540

กระแสการย้ายถิ่น	พ.ศ. 2537			พ.ศ. 2540		
	จายอม	สมัครใจ	รวม	จายอม	สมัครใจ	รวม
เมือง-เมือง	50.51	49.49	100	48.50	51.40	100
ชนบท-เมือง	34.27	65.73	100	32.90	67.20	100
เมือง-ชนบท	22.53	77.47	100	39.10	60.90	100
ชนบท-ชนบท	32.67	67.33	100	51.60	48.40	100

แหล่งข้อมูล: โยธิน แสงดี “การย้ายถิ่นแบบจายอมในประเทศไทย” การประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ 2544, พ.ย. 2544